

۷ راهبرد بنیادین برای عبور

از بحران آب و فرونشست زمین

بحران آب و فرونشست زمین به یکی از چالش‌های استراتژیک ایران در دهه پیش رو تبدیل شده است؛ چالشی که حل آن صرفاً با اقدامات مقطعی میسر نیست و نیاز به تدوین و اجرای راهبردهای اساسی دارد.

پدیده فرونشست زمین و بحران منابع آب امروز دیگر صرفاً یک دغدغه زیست‌محیطی یا کشاورزی نیست، بلکه به مسائ‌های ملی در حوزه امنیت سرزمینی، اقتصادی و اجتماعی تبدیل شده است.

از دشت‌های مرکزی گرفته تا حاشیه کلاتشهرها آثار بی‌توجهی به مدیریت منابع آب به شکل فرونشست زمین، کاهش کیفیت زیستت، افت سفره‌های آب زیرزمینی و تخریب زیرساخت‌های حیاتی در حال نمایان شدن است. در چنین شرایطی علی‌بیت‌الهی، رئیس بخش زلزله‌شناسی مهندسی و خطرپذیری مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی با ارائه ۷ راهبرد بنیادین زیر، سیاست‌گذاران را به اتخاذ تصمیماتی بلندمدت و اصولی فراخواند.

۱- گشایش اقتصادی در کشور که امکان سرمایه‌گذاری برای اجرای طرح‌های منجر به کاهش مصرف آب در سراسر کشور فراهم آید

۲- جلوگیری از تمرکز جمعیت در محدوده‌های کلاتشهری و شهرهای بزرگ و مجاورت آنها با هدف کاهش میزان مصرف و تقاضای فراینده آب.

۳- اولویت و تقدم جدی و غیرقابل چشم‌پوشی حقابه زیست‌محیطی بر سایر نیازهای مصرفی آب در حوزه‌های صنعت و کشاورزی

۴- ارجحیت مدیریت مصرف بر مدیریت تأمین آب در حوزه‌های شرب، صنعت و کشاورزی

۵- بازنگری در نوع کشت و زرع و باغبانی و شیوه‌های آبیاری و افزایش راندمان در حوزه کشاورزی با هدف کاهش مصرف آب

۶- ممنوعیت انتقال بین‌حوضه‌ای آب به هر شکل و به هر عنوان

۷- برخورد جدی با هر گونه روابط سوداگرانه در قالب هر نوع پوشش و توجیه با نیازهای آبی کشور.

کاهش ۵۰ درصدی متقاضیان خودرو طی ۴ ماه گذشته

جدیدترین آمار از طرح فروش محصولات ایران‌خودرو نشان می‌دهد استقبال عمومی از خرید خودرو از کارخانه با کاهش چشمگیری مواجه شده است؛ موضوعی که کارشناسان آن را نشانه‌ای از پایان تب سوداگری و آغاز رکود در بازار خودرو ارزیابی می‌کنند.

در شرایطی که بازار خودرو با تغییرات قیمتی و نوسانات اقتصادی همراه شده، آمارهای منتشرشده از جدیدترین طرح فروش ایران‌خودرو نشان‌دهنده کاهش محسوس تقاضای مردم برای خرید خودرو از کارخانه است؛ موضوعی که رنگ هشداري برای خودروسازان داخلی بویژه ایران‌خودرو محسوب می‌شود.

بررسی اعداد و ارقام ثبت‌نام‌کنندگان در طرح اخیر فروش محصولات ایران‌خودرو (هفته دوم تیر ۱۴۰۴) نشان می‌دهد تنها ۵۲۰ هزار نفر در این مرحله اقدام به ثبت‌نام کرده‌اند؛ از این تعداد، تنها ۹۵ هزار نفر متقاضی شرکت در طرح عادی بوده‌اند، این در حالی است که در اسفندماه سال گذشته، یک میلیون و ۶۲ هزار و ۱۰۵ نفر در طرح فروش ایران‌خودروساز شرکت کرده بودند که ۲۴۰ هزار و ۸۹۲ نفر از آنها ثبت‌نام‌کنندگان طرح عادی بودند.

این کاهش قابل توجه، بویژه در بخش متقاضیان عادی، بیانگر افت علاقه مردم به خرید خودرو از کارخانه است؛ تغییری که می‌توان آن را به چند عامل کلیدی نسبت داد. مهم‌ترین عامل، کاهش اختلاف قیمت خودرو بین کارخانه و بازار آزاد است. در ماه‌های گذشته، این تفاوت قیمتی که پیش‌تر عامل اصلی هجوم خریداران به ثبت‌نام در طرح‌های فروش بود، به‌طور محسوسی کاهش یافته و در برخی مدل‌ها تقریباً از بین رفته است. این موضوع موجب شده است انگیزه‌های سوداگرانه برای خرید خودرو از کارخانه کاهش یابد.

تداوم تخصیص ارز ۲۸۵۰۰ تومانی برای برخی کالاهای اساسی

وزیر جهاد کشاورزی از تداوم تخصیص ارز ترجیحی با نرخ ۲۸۵۰۰ تومان برای نهاده‌های دامی حداقل تا پایان سال خبر داده است. در شرایطی که موضوع حذف یا تداوم اختصاص ارز ترجیحی برای کالاهای اسلسی همچنان یکی از محورهای بحثبرانگیز سیاست‌گذاری اقتصادی و تولیدی در بخش کشاورزی است، وزیر جهاد کشاورزی با تأکید بر تداوم حمایت‌های ارزی از نهاده‌های دامی، موضع دولت را در این باره روشن کرد. در نشست وزیر جهاد کشاورزی با فعالان اقتصادی، دامداران و گلخانه‌داران استان اصفهان که در محل اتاق بازرگانی برگزار شد، غلامرضا نوری اعلام کرد: «نهاده‌های دامی تا پایان اسمال با نرخ قبلی (۲۸۵۰۰) تومان عرضه خواهد شد».

این اظهار نظر رسمی به طور واضح نشان‌دهنده تداوم سیاست از ترجیحی برای واردات نهاده‌های دامی، دست‌کم تا پایان سال ۱۴۰۴ است. این تصمیم در شرایطی اتخاذ شده که خشکسالی‌های اخیر کمترین تأثیرات گندم و جورا افزایش داده و بر فشارهای قیمتی در بازار نهاده‌ها افزوده است. غلامرضا نوری همچنین در ادامه سخنان خود با اشاره به نگرانی فعالان بخش دام و طیور گفت: «گران کمبود نهاده و حذف دام‌های مولد نباشید. با پیش‌بینی‌های انجام شده، از حمله افزایش واردات در تأمین نیازها مشکلی وجود ندارد». وی با تأکید بر تمهیدات اجرایی دولت برای پایش مداوم وضعیت بازار افزود: «ثبت سفارش‌ها به صورت منظم انجام می‌شود و هر ۲۸ ساعت یکبار وضعیت بازار، خرید، حمل‌ونقل و تأمین کالاهای بررسی می‌شود تا مشکلی پیش نیاید». وزیر جهاد کشاورزی در بخشی از سخنان خود به تأثیر تدریجی حذف ارز ترجیحی از برخی اقلام نیز اشاره کرد و گفت: «در مورد سر، کود و نهاده‌های وارداتی با حذف ارز ترجیحی از برخی اقلام مسیر هموارتر شده است». وی افزود: قصد داریم با ورود بیشتر بخش خصوصی، تأمین این نهاده‌ها را تسهیل کنیم.

«وطن امروز» از افزایش ۸ درصدی قیمت کالاهای وارداتی اروپا به دلیل تغییر مسیر کشتی‌ها از باب‌المندب گزارش می‌دهد

تورم اروپا تاوان حمایت از صهیونیستها

باب‌المندب متولد شده، تنها یک توافق با انصارالله است که راهی به سوی امنیت پایدار تر، فناوری‌محور تر و انعطاف‌پذیر تر ترسیم می‌کند.

افزون بر این، افزایش استفاده از فناوری‌هایی نظیر هوش مصنوعی، اینترنت اشیا و بلاک‌چین در مدیریت مسیرهای تأمین، تنها برای هزینه‌های مالی بهرورری را افزایش داده اما در ساختارهای بیمه، رتبه‌بندی‌های اعتباری و قیمت‌گذاری قراردادهای تجاری، متناسب با افزایش ریسک‌های دریایی تغییری ایجاد نکرده است.

از منظر محیط زیستی، طولانی شدن مسیرهای حمل‌ونقل و افزایش مصرف سوخت، موجب افزایش رد پای کربنی تجارت اروپا شده، در حالی که بیشتر این کشورها مدعی حمل‌ونقل با سیاست‌های انرژی سبز بودند.

البته تجارت کالایی آمریکا با خاورمیانه و شمال آفریقا در سال ۲۰۲۴ به ۱۴۱٫۷ میلیارد دلار رسید که از آن، ۸۰٫۴ میلیارد دلار مربوط به صادرات بوده است. رشد ۵٫۸ درصدی نیز نسبت به سال قبل ثبت شده که ناشی از توافق آمریکایی‌ها با حوثی‌ها است. در مقابل، واردات آمریکا از منطقه کاهش ۱٫۶ درصدی داشته و مازاد تجاری ۱۹٫۱ میلیارد دلاری به ثبت رسیده است. امارات، عربستان و مصر مقصدهای اصلی صادرات آمریکا بوده‌اند.

البته در اروپا ورود نفت ارزان قیمت روسیه امکان صادرات فرآورده‌های پالایشی توسط کشورهای منطقه به آسیا را تقویت کرده و ساختار زنجیره تأمین انرژی را دستخوش تحول کرده است. در مجموع، تجارت میان اروپا، آمریکا و خاورمیانه در حال بازآفرینی است؛ مسیر جدیدی که با ملاحظات امنیتی ترسیم می‌شود، گویوی گران است.

در ادامه روند بازاریابی تجاری و راهبردی ناشی از تغییر در مسیر باب‌المندب، شاهد گسترش همکاری‌های بین‌منطقه‌ای در قالب توافقنامه‌های لجستیکی، سرمایه‌گذاری‌های مشترک و پروژه‌های تأمین منطقه‌ای هستیم. این همکاری‌ها اغلب فراتر از چارچوب‌های سنتی تجاری عمل می‌کنند و با بهره‌گیری از ظرفیت‌های مسیرهای منطقه‌ای با ریسک کمتر و پایداری بیشتر انجام می‌شود.

سالانه خود را از دست داده است. این تحول نشان‌دهنده تأثیر مستقیم تغییر در مسیرهای حیاتی دریایی بر منابع مالی و توسعه زیرساخت‌های اقتصادی منطقه‌ای است.

در سطح ژئوپلیتیک، تحركات گروه‌هایی مانند انصارالله یمن که بدون درگیری مستقیم و گسترده نظامی، در دفاع از حق، نظم تجارت جهانی را دچار تغییر کرده‌اند، ساختارهای امنیتی مبتنی بر قدرت‌های بزرگ را به چالش کشیده است. چنین تحولاتی موجب بازتعریف نقش بازیگران محلی در تأمین امنیت راهبردی دریایی شده و مدل جدیدی از همکاری اقتصادی – امنیتی را پدید آورده‌اند.

واکنش دولت‌ها به این تغییرات شامل تدوین راهبردهای جدید در تأمین کالا، توسعه مسیرهای جایگزین نظیر کریدور هند و اروپا بوده است. در حوزه شرکت‌های بین‌المللی، سیاست‌هایی چون افزایش ذخایر استراتژیک، تنوع‌بخشی به منابع تأمین و استفاده از فناوری‌های پیش‌بینی تقاضا، به‌منظور افزایش تاب‌آوری در برابر حملات مشابه حوثی‌ها در حال پیاده‌سازی‌اند اما تاکنون این برنامه‌ها نتیجه‌بخش نبوده است. در همین راستا، شاهد تحول در ساختار تجارت جهانی نیز هستیم؛ تمرکز بر مسیرهای قطبی، افزایش لجستیک داخلی و نقش آفرینی شرکت‌های فناوری‌محور در مدیریت زنجیره تأمین. همچنین نهادهای منطقه‌ای و بین‌المللی چون اتحادیه اروپایی، شورای همکاری خلیج فارس، IMO و UNCTAD با هدف تقویت امنیت دریایی، ارائه مشوق‌های بیمه‌ای و تدوین چارچوب‌های هماهنگ، به دنبال احیای اعتماد جهانی به مسیرهای تجاری مورد نظرشان هستند اما فارغ از اینکه این راهبرد چقدر اثرگذار بوده، تورم بر تجارت این مسیر اضافه شده است.

بازنگری در الگوی سرمایه‌گذاری جهانی نیز به وضوح دیده می‌شود؛ سرمایه‌گذاران با در نظر گرفتن شاخص‌های جدید ریسک ژئوپلیتیک، ترجیح بیشتری به سرمایه‌گذاری در مناطق امن و پایدار نشان دادند؛ تغییری که می‌تواند نقش کشورهایی با زیرساخت‌های قوی و موقعیت استراتژیک را در نقشه جدید اقتصادی منطقه‌ای ارتقا دهد. این روند، نقطه عزمینی برای بازآفرینی نظم تجاری جهان است؛ نظمی که از دل بحران

گروه اقتصادی: در ۲ سال اخیر تنگه باب‌المندب که یکی از شاهراه‌های حیاتی تجارت جهانی محسوب می‌شود، با عملیات‌های گسترده انصارالله مواجه شده است. این مساله پیامدهای چندبعدی در حوزه‌های اقتصادی، ژئوپلیتیک و... برای تجارت دولت‌های غربی ایجاد کرده که عامل اصلی بحران در منطقه خاورمیانه هستند و باید تقاض سیاست‌های خود را پس دهند. کاهش شدید حجم ترانزیت از این مسیر، کشورها و نهادهای بین‌المللی غربی را ناگزیر ساخته تا هزینه بالایی را برای حفظ امنیت مسیرهای تجاری، افزایش تاب‌آوری اقتصادی و بازتعریف نقش خود در زنجیره‌های تأمین جهانی تدوین کنند، هرچند دولت‌های غربی سناریوهای چندانی برای آینده تجارت جهانی با رویکرد گذشته ندارند.

در پی گذشت ۲۰ روز از تهاجم رژیم صهیونیستی به مردم غزه، ۱۲۷ اکتبر ۲۰۲۳ انصارالله یمن در حمایت از مردم فلسطین اجازه تردد کشتی‌های صهیونیستی یا عازم سرزمین اشغالی را نداد. با اختلالات گسترده در تردد دریایی از تنگه باب‌المندب، تجارت جهانی با یکی از چالش‌برانگیزترین تحولات ژئوپلیتیکی و اقتصادی سال‌های اخیر مواجه شده است. این مسیر که زمانی میزبان بیش از ۲۵۰۰۰ کشتی و ۸۰۰ میلیارد دلار کالا در سال بود، اکنون به کمتر از نصف ظرفیت سابق کاهش یافته است؛ تحولی که نه‌تنها نظم دریانوردی بین‌المللی را تغییر داده، بلکه نتایج تورمی، سرمایه‌گذاری و امنیتی گسترده‌ای برای اروپا، غرب و جهان رقم زده است.

در اروپا، تغییر مسیر کشتی‌ها به مدافعه امید نیک منجر به افزایش ۵ تا ۸ درصدی قیمت کالاهای وارداتی شده و شاخص قیمت مصرف‌کننده را تا ۲ درصد در بازه‌ای میان‌مدت بالا برده است. این فشارهای هزینه‌ای بویژه در حوزه انرژی و کالاهای حجیم، روند نزولی تورم پس از بحران اوکراین را متوقف کرده و چالش‌های جدیدی برای سیاست‌گذاران اقتصادی ایجاد کرده است.

در سوی دیگر، کشورهای خاورمیانه نظیر عربستان، امارات، قطر و کویت با کاهش درآمدهای ارزی، افزایش هزینه‌های بیمه و افت سرمایه‌گذاری خارجی مواجهند. مصر نیز با کاهش ترافیک دریایی در کانل سوئز، بیش از ۹ میلیارد دلار از درآمد

همزمان با تصویب قانون FIT21 در آمریکا شرکت تتر صدها حساب مرتب با ایرانیان را در بلاک‌چین مسدود کرد

ره پای آمریکا در مسدودسازی تتر ایرانی‌ها

اما کنار هم قرار گرفتن آنها با موج مسدودسازی‌های تتر، تصویر خطرناکی از درز اطلاعات کاربران ایرانی و آسیب‌پذیری سیستم‌های صرافی‌های داخلی ترسیم می‌کند.

در سوی دیگر ماجرا، تصویب قانون FIT21 در کنگره آمریکا، فصل تازه‌ای برای تنظیم‌گری رمزارزها گشوده است. این قانون با هدف افزایش شفافیت مالی، مبارزه با پولشویی و مقابله با تأمین مالی تروریسم، استیبل‌کوین‌هایی مانند تتر را تحت کنترل سخت‌گیرانه‌تری قرار داده و شرکت‌های صادرکننده را موظف به همکاری گسترده با نهادهای ناظر کرده است. برای تتر، که از نظر حجم معاملات در جایگاه اول بازار استیبل‌کوین‌ها قرار دارد، عدم رعایت این الزامات به معنی از دست دادن مجوز فعالیت در بازارهای بزرگ مالی است. از این رو شرکت تتر اکنون نه‌تنها ملزم به رصد تراکنش‌ها در سطح میلی‌ثانیه‌ای است، بلکه به‌سرعت و بدون هشدار قبلی، ادرس‌هایی را مسدود می‌کند که صرفاً قربانت عملیاتی یا جغرافیایی با نهادهای تحریمی یا مناطق پرریسک دارند؛ ایران در صدر این فهرست قرار دارد.

ساختار حضانتی صرافی‌های رمزارزی داخلی نیز این بحران را تشدید کرده است. کاربران در این پلتفرم‌ها مالک کلیدهای خصوصی رمزارز خود نیستند؛ دارایی‌ها در کیف‌پول‌های تجمیعی صرافی‌ها نگهداری می‌شود که در صورت هدف قرار گرفتن بدون هشدار قبلی، ادرس‌هایی را مسدود می‌کند که صرفاً قربانت عملیاتی یا جغرافیایی با نهادهای تحریمی یا مناطق پرریسک دارند؛ ایران در صدر این فهرست قرار دارد.

در چنین شرایطی، اقداماتی فوری ضروری است. صرافی‌ها باید مسؤ‌ولانه عمل کرده و هشدارهای صریح درباره خطرات دارایی‌های متمرکز مانند تتر ارائه دهند. سرمایه‌گذاری فوری در امنیت سایبری، ایجاد سازوکارهای پشتیبان برای کاربران آسیب‌دیده و آموزش گسترده برای مهاجرت به کیف‌پول‌های شخصی، نه‌تنها یک وظیفه حرف‌های، بلکه یک مسؤ‌ولیت اخلاقی است. همزمان، کسب‌وکارهای رمزارزی باید با تشکیل کارگروه‌های تخصصی، راه‌حل‌هایی مقاوم در برابر تحریم‌ها و فریزهای بین‌المللی طراحی کنند تا وابستگی به ساختارهای آسیب‌پذیر کاهش یابد.

نقش حاکمیت در این میان حیاتی است. بانک مرکزی باید

گروه اقتصادی: بررسی ابعاد بحران جدید در بازار رمزارز ایران ریشه در تصمیمات شرکت آمریکایی تتر، تشدید تحریم‌های بین‌المللی، افشای اطلاعات کاربران صرافی‌های داخلی و تصویب قانون جدید مالی در ایالات متحده دارد به طوری که طی یک ماه گذشته شرکت تتر اقدام به مسدودسازی حساب‌های کاربری با منشأ ایرانی کرده است. در مجموع بیش از چندده میلیون دلار USDT در بلاک‌چین فریز شده که تخمین‌ها نشان می‌دهد حداقل ۱۰ میلیون دلار آن مستقیماً با صرافی‌های داخلی و کاربران ایرانی مرتبط بوده است؛ اتفاقاتی که نگرانی‌های عمیقی را درباره آینده فعالیت‌های رمزارزی در کشور پدید آورده است. طی سال‌های اخیر رمزارزها به یکی از ابزارهای اصلی مبادله مالی در فضای بین‌المللی، بویژه در جوامعی با محدودیت‌های بانکی تبدیل شده‌اند. در ایران نیز با توجه به تورم فراینده، کاهش دسترسی به نظام مالی بین‌المللی و محدودیت‌های تراکنشی، استقبال از رمزارزها شتاب گرفته است اما در کنار این رشد، مخاطرات ناشی از فقدان زیرساخت‌های قانونی وابستگی به شرکت‌های خارجی و آسیب‌پذیری در برابر تحریم‌ها نیز به‌صورت فزاینده‌ای ظهور کرده‌اند.

اما آنچه این موج جدید را از رویدادهای مشابه در گذشته متمایز می‌کند، ۲ ویژگی کلیدی آن است: نخست، افزایش چشمگیر تعداد و حجم ولت‌های مسدود شده و دوم، سرعت بسیار بالاتر در اجرای فریزها به طوری که برخی ولت‌ها تنها چند ساعت پس از نخستین تراکنش‌شان، در همان روز ثبت‌شان از سوی شرکت تتر غیرقابل استفاده شدند. این رویکرد تازه نشان‌دهنده نظارت لحظه‌ای، پردازش بلادرنگ تراکنش‌ها و هماهنگی بی‌سابقه تتر با نهادهای نظارتی بین‌المللی است.

در همین بازه زمانی صرافی نو بیتکس، بزرگ‌ترین پلتفرم رمزارزی ایرانی، هدف حمله سایبری قرار گرفت که بنا بر گزارش‌های منتشرشده، به سرقت بیش از ۱۰۰ میلیون دلار رمزارز منجر شد. پس از این حمله اطلاعات مربوط به تراکنش‌ها ولت‌های کاربران نو بیتکس در فضای مجازی منتشر شد و این صرافی با اتهامات مربوط به استفاده از سیستم‌های پنهان‌ساز تراکنش مواجه شد. همزمان، رسانه‌های اسرائیلی از بازداشت ۳ تبعه خود به اتهام همکاری با ایران از طریق رمزارزها خبر دادند و مدعی شدند اطلاعات فاش‌شده از ولت‌های نو بیتکس در این ماجرا نقش داشته‌اند. هر چند این ادعاها رسماً تأیید نشده‌اند،